

Het CES-ringproject

Frank Majoor

15 januari 1997

Nog geen 20 mensen hadden zich op woensdag 15 januari verzameld in het Natuurmuseum te Groningen om de lezing aan te horen van Frank Majoor (Vogeltrekstation Heteren) over het CES-ringproject (Constant Effort Site, zie ook *De Grauwe Gors* 24(2)).

Voor de pauze ging de lezing meer algemeen over verschillende aspecten rond het vangen en ringen van vogels. Dit geschiedde in een soort duo-presentatie met Klaas van Dijk, wat ook een verklaring vormt voor het hoge (Kok)meeuw- en Knobbeltzwaangehalte.

Het ringen van vogels voor wetenschappelijke doeleinden is begonnen in Denemarken (voor de geïnteresseerden: het was de Deense leraar H.C.C. Mortensen, die in 1899 begon met het ringen van Boerenzwaluwen). In Nederland volgde men in 1911. Sinds die tijd zijn hier zo'n 7 miljoen vogels geringd. De laatste jaren komen er elk jaar ongeveer 150.000 à 200.000 geringde vogels bij.

Het ringen van vogels is over het algemeen een dure hobby. Een beetje mistnet, waarvan er meerdere nodig zijn, kost tussen de duizend en tweeduizend gulden. Hierbij komt dan nog de aanschaf van handboeken, tangen, stokken en niet te vergeten de ringen. De (aluminium of stalen) ringen worden verkregen via de Ringcentrale in Arnhem. In de kostprijs van de ringen zitten onder andere de kosten voor administratie bij de Ringcentrale. Een overzicht van diverse vangtechnieken (mistnet, kanonnet, inlooppkooien, vangst tijdens ruiperiode of in nestkast) en ringtypen (aluminium/stalen ring, kleurring) leidde tot een bezorgde vraag naar het aantal slachtoffers dat door het ringen van vogels valt. Dit blijkt echter, zeker in Nederland, verwaarloosbaar klein te zijn. Nadrukkelijk werd erop gewezen dat bij ringaflezingen van de 'alumi-

nium' ringen niet alleen het nummer en het land, maar ook het ringstation nodig is voor een juiste identificatie.

Na de pauze ging Frank Majoor ondersteund door professioneel ogende dia's nader in op het CES-project.

Zoals alle monitoringprojecten is ook dit project gebaseerd op een herhaling volgens een vaste methode van dezelfde handelingen op dezelfde plaats. Het CES-project bestaat uit het één keer per tien dagen op een vaste plaats met een vaste mistnetopstelling zonder lokmiddelen vangen van vogels in de periode eind april-begin augustus. De gekozen vangfrequentie is een optimum tussen het vangen van zoveel mogelijk vogels, het voorkomen van gewinning en zo min mogelijk verstoring in het broedseizoen. Het project levert gegevens op over reproductie (verhouding oude/jonge vogels), overleving (terugvangsten), monitoring (aantallen per soort) en vergelijking tussen regio's/biotopen (door ligging en spreiding van de lokaties).

Door de gekozen vangtechniek is het CES-project gericht op struweelsoorten. Het is duidelijk dat dit project een nuttige aanvulling is op de overige monitoringprojecten, zoals de diverse telprojecten van SOVON.

Zoals zoveel op avifaunistisch gebied is het CES-project in de jaren 80 ontwikkeld in Engeland. Als proefproject begon het in 1993-94 ook in Nederland. De echte start was in het seizoen 1995 toen Frank Majoor voor dit project werd aangesteld bij het Vogeltrekstation. In 1996 waren er 30 CES-lokaties in Nederland, in 1997 zullen dit er ongeveer 40 zijn. Voor een voldoende dekking is het ideaal 50 CES-lokaties verspreid over het land. Majoor liet verschillende resultaten zien met een vergelijking tussen de jaren 1995 en 1996 en tussen verschillende gebieden. Interessant hierbij was dat het seizoen 1995 een aanmerkelijk beter broedseizoen was dan 1996. Ook de verschillen tussen de verschillende vangbiotopen waren opvallend. Zo worden in natte gebieden tot wel 100 nieuwe vogels per 100 meter net gevangen met een duidelijke piek later in de zomer, in geïsoleerde bosjes wor-

den maximaal slechts 20 nieuwe vogels gevangen per 100 meter net en ontbreekt de zomerpiek.

Het gaat te ver om uitgebreid verslag te doen van de gepresenteerde resultaten. Hierover zullen vast t.z.t. wel artikelen verschijnen in bijvoorbeeld *Limosa*.

In het algemeen kan er gesproken worden van een zeer informatieve bijeenkomst met een betreurenswaardig lage opkomst. De lezing werd beëindigd om 22.15 uur.

Arjo Bunscoeke